

4 oktober 2019

OPEN BRIEF AAN CBG en IGJ

Instituut Verantwoord Medicijngebruik en Consumentenbond willen duidelijkere regels voor verkoop van zelfzorgmiddelen.

Huidige verkoopmethode zoals gehanteerd bij Albert Heijn dient te stoppen

Dinsdag 8 oktober dient bij de rechtbank Midden-Nederland in Utrecht de rechtszaak van het Centraal Bureau voor de Drogisterijenbedrijven (CBD) tegen de Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd over het niet handhavend optreden tegen de wijze waarop Albert Heijn geneesmiddelen verkoopt in zijn supermarkten. IVM en Consumentenbond zijn van mening dat die verkoopmethode niet voldoet aan verantwoorde zorg, zoals die bedoeld is bij medicijnen die uitsluitend bij apotheek en drogist te verkrijgen zijn, maar nu ook zonder actief toezicht in de winkels liggen. De methode, waarbij alleen een schermpje met een telefoonverbinding aanwezig zijn om eventuele vragen te stellen, brengt onaanvaardbare gezondheidsrisico's met zich mee.

Nederland kent een uniek indelingsstelsel van geneesmiddelen, dat vier categorieën betreft: UR (uitsluitend op recept), UA (uitsluitend via de apotheek), UAD (uitsluitend via apotheek en drogist), en AV (algemene verkoop). In veel landen om ons heen bestaat geen AV en UAD, al was het maar omdat de drogist een typisch Nederlands fenomeen is. Het voordeel van de AV en UAD categorieën is dat de consument voor een aantal veelgebruikte geneesmiddelen niet naar de apotheek hoeft te gaan, en daarmee is de toegankelijkheid van deze geneesmiddelen veel groter (in verkooppunten en openingstijden) dan in de ons omringende landen. De indeling in vier categorieën kent een opeenvolgende mate van ingebouwde drempels om het gebruik van geneesmiddelen veilig te houden. Bij AV zijn er feitelijk geen drempels: deze middelen (beperkt in aantal, in verpakkingsgrootte en dosering) zijn te verkrijgen in supermarkten, tankstations et cetera. Voor de UAD-categorie heeft de wetgever aangegeven dat er sprake moet zijn van een niet nader gedefinieerde mate van farmacotherapeutische zorg en dat minimaal een terzake deskundige (drogist of assistent-drogist) aanwezig moet zijn om de potentiële gebruiker van advies te voorzien. De drogisterijenbranche heeft hiervoor een norm ontwikkeld, vergelijkbaar met de apothekersnorm NAN, namelijk de Nederlandse Drogisten Norm NDN. De Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd hanteert deze norm niet, maar gaat uit van een eigen interpretatie van de wetgeving in de definiëring van verantwoorde zorg.

De indeling van de middelen in een bepaalde categorie vindt plaats door het CBG (College ter Beoordeling van Geneesmiddelen) op basis van een risico-inschatting van het gebruik van de geneesmiddelen. UAD-geneesmiddelen kunnen verantwoord gebruikt worden in de zelfzorg, maar zijn niet zonder risico's. De drogisterijenbranche heeft daartoe een overzicht laten opstellen van de belangrijkste risico's van zelfzorggeneesmiddelen en dit overzicht wordt gebruikt in de opleiding van (assistent) drogisten. Daarnaast is een top 9 vastgesteld van belangrijke risico's die in ieder geval zouden moeten worden meegegeven aan de koper van deze geneesmiddelen.

De drogisterijenbranche implementeert momenteel deze top 9 zodat binnen afzienbare termijn kopers van deze UAD-medicatie actief worden geïnformeerd over het verantwoorde gebruik. Op deze wijze wordt bijvoorbeeld zoveel mogelijk voorkomen dat consumenten verschillende NSAID's tegelijkertijd gebruiken en daarmee het risico op maagschade vergroten, dat mensen die bloedverdunners gebruiken geen miconazolhoudende zalf aanschaffen, dat consumenten langdurig neusspray met xylometazoline gebruiken en daarmee een afhankelijkheid creëren et cetera. Het persoonlijke contact kan ook signaleren dat jongeren met anorexia regelmatig laxeermiddelen aanschaffen, of dat buitensporig grote hoeveelheden paracetamol worden aangeschaft die mogelijk bij een suïcidepoging kunnen worden gebruikt. Voor al deze situaties is toezicht op de verkoop door een bevoegd en deskundig persoon noodzakelijk.

Eind 2017 heeft Albert Heijn als eerste supermarkt het directe toezicht en het op de vloer aanwezig zijn van een bevoegd en deskundig persoon losgelaten. Zij verkopen de UAD-middelen niet meer achter een balie maar in de supermarkt waarbij in het rek een tablet is gemonteerd waarmee consumenten indien gewenst contact kunnen zoeken met een (assistent) drogist op afstand. Hoewel AH in eigen onderzoek constateerde dat hiervan nagenoeg geen gebruik wordt gemaakt, hebben ze dit systeem toch ingevoerd. Vooraf heeft AH contact gezocht met de IGJ en uit die correspondentie blijkt dat AH de inspectie ervan heeft weten te overtuigen dat met dit systeem toch verantwoorde zorg kan worden geleverd en heeft de IGJ op zijn beurt toegezegd hierin niet handhavend te zullen optreden. Het IVM heeft eerder hiertegen een petitie gestart die door zo'n 1200 mensen is ondertekend. Dit heeft weliswaar tot commotie bij de betrokken instanties geleid, maar verdere actie of aanpassing dan wel aanscherping van de regels voor verantwoorde zorg is uitgebleven. Het CBD heeft een bezwaarprocedure gestart tegen het afwijzen van handhavingsverzoeken, maar dat heeft louter een onduidelijk en intern tegenstrijdig rapport opgeleverd dat erop neerkomt dat de IGJ bij zijn eigen interpretatie van de wetgeving blijft. Nu de rechter zich buigt over deze zaak, willen Consumentenbond en IVM duidelijk maken welk gezondheidsbelang hiermee gemoeid is.

Het IVM en de Consumentenbond willen:

- Een eenduidige interpretatie van de zorg die bij geneesmiddelen met de UAD-status geleverd dient te worden, die recht doet aan de potentiële risico's van die middelen wanneer die zonder enig toezicht verkocht worden
- Dat AH en mogelijk andere supermarkten stoppen met de verkoop van deze middelen zonder enige vorm van toezicht en/of deskundige informatie op de vloer. Toezicht op telefonische of digitale afstand op de wijze waarop nu door AH ingevuld is geen toezicht.

IVM, Ruud Coolen van Brakel (directeur)

Consumentenbond, Olof King (directeur)

